

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1980/81: 11

om besparingar i statsverksamheten (prop. 1980/81: 20)

I betänkandet behandlas proposition 1980/81: 20 såvitt angår bilaga 7 (budgetdepartementet) punkterna 3–6, med statsrådet Johansson som föredragande,

bilaga 11 (arbetsmarknadsdepartementet) punkterna 1–7, med statsrådet Eliasson som föredragande,

bilaga 13 (industridepartementet) del av punkten 5, med statsrådet Åsling som föredragande.

Punkten 5 i bilaga 13 behandlas i övrigt av näringsutskottet.

Därjämte behandlar utskottet följande motioner som väckts med anledning av propositionen i de aktuella delarna:

1980/81: 80 av Anna-Greta Leijon m. fl. (s).

1980/81: 107 yrkandena 1 d och 3 av Lars Werner m. fl. (vpk).

1980/81: 108 av Lars Werner m. fl. (vpk).

Motion 107 yrkande 4 behandlas i ett senare betänkande.

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet det förslag till besparingsåtgärder som regeringen har redovisat i proposition 1980/81: 20 inom arbetsmarknadspolitiken, regionalpolitiken och den statliga personalpolitiken.

De frågor som tas upp på de regional- och personalpolitiska områdena avser regeringen att återkomma till, och utskottet har därför inte funnit anledning att nu gå närmare in på dem. Besparingseffekten av de aviserade förslagen på det personalpolitiska fältet har inte preciserats. Inom regionalpolitiken räknar industriministern med att till våren lägga fram förslag som innebär minskning av anslagen för nästa budgetår med 15 milj. kr.

Besparingsförslagen inom arbetsmarknadspolitiken framgår av följande tabell:

Åtgärder	Besparingseffekt (milj. kr.)	
	Helår	1980/81
Forskning och utveckling	1,0	
Begränsning i utgivning av ADB-platslistor	5,0	2,5
Arbetsmarknadsutbildning:		
Stimulansbidrag	110,0	15,0
Begränsning av förskott på utbildningsbidrag	0,2	
Avgiftsbeläggning av barn tillsyn	0,3	
Projekteringsbidrag inom bostadssektorn	4,0	1,3
Arbetslöshetsersättning för personer med tjänstepension	8,0	
Summa	128,5	18,8

Det ekonomiskt mest betydelsefulla förslaget gäller arbetsmarknadsutbildningen. Regeringen föreslår bl. a. att det s. k. stimulansbidraget om 10 kr. per dag som ingår i utbildningsbidraget avvecklas från årsskiftet för en kategori elever, nämligen de som har ett grundbidrag (dagpenning) om f. n. 155 kr. per dag. Utskottets majoritet tillstyrker detta förslag. För elever, vilkas utbildningsbidrag reduceras av samtidigt utgående sjukpenning, pension eller liknande förmån, föreslår utskottet dock att regeringens förslag modifieras så att bidragsnivån för dem blir oförändrad. Vidare tillstyrker utskottsmajoriteten att den barn tillsyn som arbetsmarknadsverket tillhandahåller vissa deltagare skall avgiftsbeläggas. Socialdemokraterna reserverar sig för avslag och ansluter sig därmed till sina och vpk:s motionsyrkanden om bibehållande av stimulansbidraget och den avgiftsfria barn tillsynen.

Arbetsmarknadsministern anmäler i propositionen att förslag kan väntas under nästa år om höjda ersättningar vid arbetslöshet och vid arbetsmarknadsutbildning. Utskottet noterar detta. Socialdemokraterna anför i en reservation att riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag så att höjda ersättningar kan träda i kraft redan i början av år 1981.

Övriga förslag i propositionen på arbetsmarknadsområdet godtas av ett enigt utskott.

I den socialdemokratiska motionen finns också ett yrkande att regeringen skall iakta en skärpt arbetsmarknadspolitisk beredskap inför en väntad försvagning av arbetsmarknaden under den kommande vintern. Utskottet anser det vara självklart att regeringen har en sådan beredskap och finner inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av yrkandet. Socialdemokraterna reserverar sig för bifall till motionsyrkandet.

Budgetdepartementet

1. Statlig personalpolitik m. m.

Propositionen

Under rubriken Statlig personalpolitik m. m. redovisas i propositionen tänkbara besparingsmöjligheter inom fyra områden. Det gäller

- förenklade rutiner för rapportering av sjuk- och föräldraledighet för statsanställda m. fl. som omfattas av arbetsgivarinträde,
- ändrad finansiering av pensionsadministrationen för affärsverk m. fl.,
- användningen av medel från anslaget Lönekostnader vid omskolning och omplacering,
- avveckling av driftbidraget till statens institut för personaladministration och personalutbildning (SIPU).

I samtliga fall anmäls att regeringen ännar återkomma till frågan, i första hand i budgetpropositionen för nästa budgetår. Något ställningstagande från riksdagens sida begärs alltså inte nu.

Utskottet

Med hänsyn till att föredragande statsrådet aviserat att han återkommer med förslag i de aktuella frågorna anser sig utskottet inte nu böra gå närmare in på dessa.

Utskottet hemställer

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförs i proposition 1980/81: 20 bilaga 7 avsnittet Statlig personalpolitik m. m.

Arbetsmarknadsdepartementet**2. Minskade insatser för forskning och utveckling***Propositionen*

Under departementets anslag till Kommittéer m. m. beräknas medel även för forsknings- och utvecklingsarbete. Beloppet är för innevarande budgetår 3 072 000 kr. Föredragande statsrådet räknar med att kunna spara 1 milj. kr. genom noggrann prövning av forskningsobjekten och genom utnyttjande av reserverade medel från föregående budgetår.

Motion

Vpk yrkar i motion 1980/81: 108 avslag på propositionen i vad avser minskat anslag till forskning och utveckling. Avslagsyrkandet motiveras med att vpk inte kan acceptera en nedskärning av forskningen inom arbetarskyddet.

Utskottet

Den forskningsverksamhet som stöds av medel från departementets kommittéanslag avser inte arbetarskydd utan andra arbetsmarknadsfrågor samt invandring. Det är fråga om projekt som initieras av expertgruppen för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor (EFA) och expertgruppen för invandringsforskning (EIFO). Motionärerna synes alltså ha missuppfattat innebörden av den besparingsåtgärd som anmäls i propositionen. Utskottet avstyrker därför motionen.

Utskottet vill tillägga att staten stöder forskning om arbetarskydd, bl. a. via arbetarskyddsfonden som finansieras med arbetsgivaravgifter. Viss arbetsmedicinsk forskning bekostas förutom av bidrag från fonden av medel från anslaget till Arbetarskyddsstyrelsen. Föredragande statsrådet förespråkar i den förevarande bilagan till propositionen (punkt 8) att arbetarskyddsfonden skall ta på sig en ökad kostnadsandel för den arbetsmedicinska forskning det nu gäller. Denna fråga faller inom socialutskottets beredningsområde.

I övrigt har utskottet inte funnit anledning att yttra sig över propositionens förslag utan hemställer

att riksdagen – med avslag på motion 1980/81: 108 i motsvarande del – lägger till handlingarna vad som anförs i propositionen om minskade insatser för forskning och utveckling på arbetsmarknadsområdet m. m.

3. Begränsning i utgivandet av ADB-platslistor

Propositionen

Under anslaget till Arbetsmarknadsservice är upptaget ett belopp – innevarande budgetår beräknat till 58,7 milj. kr. – för att bekosta arbetsförmedlingens utgivning länsvis av platslistor. Dessa listor framställs med hjälp av ADB-teknik. I propositionen (punkt 2) räknar regeringen med att utgivningen av platslistorna bör kunna begränsas genom att arbetsförmedlarna nu i större utsträckning än tidigare via dataterminaler kan få information om lediga platser. Begränsningen i utgivningen av platslistor beräknas ge en besparing som för återstoden av innevarande budgetår uppgår till 2,5 milj. kr. och för helt budgetår till 5 milj. kr.

Utskottet

Som påpekas i propositionen kan regeringen själv besluta om begränsningar av utgivningen av arbetsförmedlingens platslistor under nu löpande budgetår. Härtill skall fogas att utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande AU 1978/79: 34 understrukt betydelsen av att man prövar varje möjlighet att genom ändrade metoder och olika slag av förenklingar göra besparingar i framställningen av platslistor. Med erinran härom hemställer utskottet

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförs i propositionen om begränsning i utgivandet av ADB-platslistor.

4. Avveckling av stimulansbidrag

De utbildningsbidrag som utgår till deltagare i arbetsmarknadsutbildning anknyter till ersättningsbeloppen inom kontantstödet vid arbetslöshet. Bidragen består av dagpenning, stimulansbidrag och särskilt bidrag.

Dagpenningen är f. n. lägst 155 och högst 195 kr. för deltagare som har rätt till ersättning från arbetslöshetskassa. I annat fall är dagpenningen 155 kr. för deltagare som är 20 år eller äldre. Ungdomar under 20 år får som regel dagpenning med samma belopp som det kontanta arbetsmarknadsstödet, f. n. 75 kr. per dag. Dagpenningen reduceras för deltagare som uppbär sjukpenning, pension, livränta eller liknande ersättning.

Deltagare som utbildas utom hemorten kan få särskilt bidrag i form av traktamente. Det särskilda bidraget ges vidare för resekostnader och andra extra kostnader i samband med utbildningen.

Till samtliga deltagare utgår oavsett dagpenningens storlek stimulansbidrag om 10 kr. per dag.

Propositionen

Regeringen föreslår under punkten 3 att riksdagen skall godkänna i propositionen förordad ändring i grunderna för bidrag vid arbetsmarknadsutbildning att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1981.

Regeringens förslag innebär att stimulansbidraget avvecklas. Denna avveckling skall från årsskiftet omfatta icke-arbetslöshetsförsäkrade som från den tidpunkten antas till utbildning och beviljas utbildningsbidrag med 155 kr. per dag. Personer som vid årsskiftet redan deltar i utbildning föreslås alltså få behålla bidraget. Frågan om stimulansbidraget för övriga elever skall enligt föredragande statsrådet tas upp vid budgetarbetet tillsammans med frågan om en höjning av ersättningarna vid arbetslöshet och dagpenningen vid arbetsmarknadsutbildningen.

En avveckling av stimulansbidraget beräknas medföra en besparing av 110 milj. kr. för helår. För andra hälften av budgetåret 1980/81 anges besparingen till 15 milj. kr.

Motioner

I motion 1980/81: 80 av Anna-Greta Leijon m. fl. (s) yrkas att riksdagen

2. avslår regeringens förslag att avskaffa det s. k. stimulansbidraget för vissa kursdeltagare i arbetsmarknadsutbildningen,

3. som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om snara höjningar av ersättningen vid arbetslöshet och arbetsmarknadsutbildning.

Motionärerna anför bl. a. att ersättningarna vid arbetslöshet och arbetsmarknadsutbildning har kraftigt urholkats under de gångna åren. I stället för att följa tidigare principer för uppräknig av bidragen väljer regeringen nu att ytterligare sänka utbildningsbidraget. Motionärerna motsätter sig denna nedskärning och föreslår att riksdagen avvisar regeringens förslag. – I propositionen aviseras förslag om en höjning av ersättningarna vid arbetslöshet och utbildning. Regeringen bör bereda ersättningsfrågan så att höjningen kan träda i kraft redan tidigt kalenderåret 1981.

I motion 1980/81: 108 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81: 20 i vad avser nedskärning av stimulansbidraget.

Utskottet

Vid arbetsmarknadsutbildning får eleverna studiesocialt stöd i form av utbildningsbidrag. Detta består av dagpenning med varierande belopp, särskilt bidrag för resor m. m. samt ett stimulansbidrag om 10 kr. per dag.

Regeringen anser att stimulansbidraget bör avvecklas och föreslår att så sker från årsskiftet för en kategori elever, nämligen de som är 20 år eller äldre och inte är berättigade till ersättning från arbetslöshetskassa. Dessa elever uppbär en dagpenning med f. n. 155 kr. per dag. De som vid årsskiftet redan är i utbildning får behålla sitt stimulansbidrag.

Anna-Greta Lcijon m. fl. (s) och Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motionerna 80 resp. 108 avslag på regeringens förslag.

Utbildningsbidraget som det nu är utformat kom till år 1975 och började tillämpas från den 1 januari 1976. Den nya formen avsåg att allmänt förbättra bidragsnivån, men man var också angelägen om att konstruera ett bidragssystem som stimulerade arbetslösa kassamedlemmar till utbildning. Sådana elever får förutom stimulansbidrag en dagpenning som normalt motsvarar högsta dagersättning från en arbetslöshetskassa, f. n. 195 kr. Den kategori elever som omfattas av det föreliggande regeringsförslaget, dvs. vuxna, icke arbetslöshetsförsäkrade, har före utbildningen antingen uppburit kontant arbetsmarknadsstöd med väsentligt lägre belopp än utbildningsbidraget eller ingen arbetslöshetsersättning alls. För dem bör utbildningsbidragets nivå och inte dess uppdelning på dagpenning och stimulansbidrag vara avgörande. Enligt propositionen visar f. ö. gjorda undersökningar att för arbetslösa som inte deltar i utbildning har ett stimulansbidrag om 10 kr. endast marginell betydelse som motiv för utbildning.

På grund av det anförda ansluter sig utskottet till regeringens förslag och avstyrker följaktligen de båda motionerna i de aktuella delarna. På en punkt bör emellertid regeringsförslaget modifieras. Utskottet tänker på elever som får dagpenningen helt eller delvis reducerad på grund av att de uppbär sjukpenning, pension eller liknande förmåner. Sådana elever är f. n. under alla förhållanden tillförsäkrade stimulansbidrag. Detsamma gäller om arbetssökande som är inskrivna vid arbetsmarknadsinstitutet. Det synes angeläget att även i fortsättningen kunna ekonomiskt stimulera sådana personer till en yrkesmässig rehabilitering. Detta behöver dock inte ske genom att för dem behålla stimulansbidraget, utan man kan nå samma effekt genom att föreskriva att dagpenningen för den aktuella gruppen aldrig skall reduceras till lägre belopp än 10 kr. Vad utskottet anført bör bringas till regeringens kännedom.

I propositionen aviseras förslag om höjning av ersättningarna vid arbetslöshet och dagpenningen vid arbetsmarknadsutbildning. I motion 80 finns ett yrkande om att regeringen snabbt skall slutföra sin beredning av ärendet så att höjningen kan genomföras tidigt kalenderåret 1981. Eftersom ärendet bereds av regeringen i pågående budgetarbete finner utskottet inte skäl för riksdagen att ta ett initiativ av det begärda slaget och avstyrker därför motionen i denna del.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført om utbildningsbidrag till elever med sjukpenning, pension m. m.,

2. att riksdagen med bifall i övrigt till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1980/81: 80 yrkande 2 och 1980/81: 108 i motsvarande del godkänner den i propositionen förordade ändringen i grunderna för bidrag vid arbetsmarknadsutbildning, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1981.
3. att riksdagen avslår motion 1980/81: 80 yrkande 3.

5. Förskott på utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning

Den som börjar en arbetsmarknadsutbildning kan få förskott på utbildningsbidraget. I propositionen (punkt 4) anmäls att regeringen avser att meddela föreskrifter som kan motverka att förskottsmöjligheten missbrukas.

Anmälan avser en åtgärd som faller inom regeringens kompetensområde. Utskottet som inte har något att erinra mot vad som anförs i propositionen hemställer

att riksdagen lägger till handlingarna vad som i propositionen anförs om förskott på utbildningsbidrag vid arbetsmarknadsutbildning.

6. Avgift för barntillsyn inom arbetsmarknadsutbildningen

Propositionen

Regeringen föreslår under punkten 5 att riksdagen skall godkänna de i propositionen förordade nya grunderna för barnomsorgsverksamheten inom arbetsmarknadsutbildningen, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1981.

Kursdeltagare som har barn och genomgår utbildning utanför hemortskommunen kan erbjudas barnomsorg. Denna bekostas helt av arbetsmarknadsverket. Propositionens förslag innebär att barnomsorgen i fortsättningen skall erbjudas mot avgift som svarar mot vad deltagaren skulle få betala för kommunal barntillsyn i sin hemort.

Motioner

I motion 1980/81: 80 av Anna-Greta Leijon m. fl. (s) yrkas att riksdagen

4. avslår regeringens förslag om avgift för barntillsyn inom arbetsmarknadsutbildningen.

Motionärerna anser att den enskilde bör hållas skadeslös för att utbildning inte kan erbjudas på hemorten, att de avgifter som skall tas ut kommer att variera, att avgiftssättningen medför en byråkratisering av verksamheten och att hanteringen av avgiftssystemet kommer att dra kostnader som reducerar intäkterna av avgifterna.

I motion 1980/81: 108 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81: 20 i vad avser avgifter för viss barn tillsyn.

Utskottet

Sedan mitten av 1960-talet har deltagare i arbetsmarknadsutbildning möjlighet att få tillsyn av barn ordnad genom arbetsmarknadsverkets försorg. En förutsättning är att deltagaren måste placeras i utbildning utanför hemortskommunen. Verksamheten började på försök i liten skala, och det är fortfarande inte mer än ett hundratal platser som tas i anspråk. Barn tillsynen är i de fall det nu gäller kostnadsfri för deltagaren. Om utbildningen däremot sker i hemkommunen får deltagaren i vanlig ordning betala avgift för kommunal barn tillsyn.

Enligt utskottets mening är det rimligt att de som utbildas utom hemorten får bära kostnader för barn tillsyn liksom de som utbildas i hemorten. Det är givetvis förenat med merkostnader att utbildas utanför hemorten, men dessa merkostnader skall kompenseras genom rätten till traktamente och bidrag till resor. Utskottet biträder sålunda propositionens förslag och avstyrker de båda motionerna, 80 och 108, i de aktuella delarna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1980/81: 80 yrkande 4 och 1980/81: 108 i motsvarande del godkänner de i propositionen förordade nya grunderna för barnomsorgsverksamheten inom arbetsmarknadsutbildningen, att tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1981.

7. Slopade detaljplaneringsbidrag för byggnadsarbeten inom bostadssektorn

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen under punkten 6 att riksdagen skall godkänna vad som anförs om möjligheterna till detaljplaneringsbidrag för arbeten inom bostadssektorn.

Från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder kan beviljas detaljplaneringsbidrag till projekt avsedda att utföras som beredskapsarbeten. Bidrag har under senare år även kunnat ges för projektering av bostadshus och förbättring av boendemiljöer. Dessa bidrag till projektering av arbeten inom bostadssektorn föreslås nu bli slojade.

Motion

I motion 1980/81: 108 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81: 20 i vad avser avskaffande av detaljplaneringsbidrag.

Utskottet

Den möjlighet att ge projekteringsbidrag för arbeten inom bostadssektorn som regeringen vill slopa ger inte några nämnvärda sysselsättningseffekter eller stimulans för bostadsbyggandet. Med avstyrkande av motionen biträder utskottet regeringsförslaget och hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motion 1980/81: 108 i motsvarande del godkänner vad som anförts i propositionen om slopande av möjligheterna till detaljplaneringsbidrag för arbeten inom bostadssektorn.

8. Arbetslöshetsersättning till tjänstepensionärer*Propositionen*

I propositionen föreslår regeringen under punkten 7 att riksdagen skall anta ett inom arbetsmarknadsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring.

Lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring**

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*21 §¹

Sedan försäkrad erhållit ålderspension skall han, när ansökan om ersättning därefter första gången görs under verksamhetsåret, inplaceras i avdragsklass enligt en av regeringen fastställd *pensionsavdragstabell*. Dagpenning skall nedsättas med det mot avdragsklassen svarande avdragsbeloppet. Ersättning som understiger fyra kronor för dag utbetalas ej.

Rätten till ersättning upphör, när den försäkrade börjar uppbära ålderspension med en tjänstetidsfaktor som uppgår till 0,8 eller mer och pensionen utgår på grund av förvärvsarbete. Vad som nu har sagts gäller dock inte tilläggspension i form av ålderspension enligt lagen (1962: 381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1981.

¹ Senaste lydelse 1974: 783.

Utskottet

Regeringens lagförslag syftar till att personer som före 65 års ålder har fått hel eller nästan hel tjänstepension inte längre skall kunna samtidigt uppbära ersättning från arbetslöshetskassa.

Utskottet biträder förslaget och hemställer

att riksdagen antar det genom proposition 1980/81:20 bilaga 11 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring.

9. Motionsförslag om skärpning av den arbetsmarknadspolitiska beredskapen

Motionen

I motion 1980/81:80 av Anna-Greta Leijon m. fl. (s) yrkas att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om skärpning av den arbetsmarknadspolitiska beredskapen.

Motionärerna anser att det numera torde stå helt klart att arbetsmarknadsläget går mot en försvagning. Den arbetsmarknadspolitiska beredskapen måste omgående skärpas. Det är särskilt angeläget att den pågående verksamhetsplaneringen inom arbetsmarknadsutbildningen revideras för en snabb utbyggnad av utbildningen under de kommande vintermånaderna.

Utskottet

En av utgångspunkterna för propositionens besparingsprogram är att arbetsmarknadspolitikens mål skall ligga fast. Under den senaste lågkonjunkturen gjordes mycket omfattande insatser för att hålla uppe sysselsättningen. I propositionen förutskickas en fortsatt hög ambitionsnivå på detta område. Utskottet anser det vara självklart att regeringen från dessa utgångspunkter håller en hög arbetsmarknadspolitisk beredskap med hänsyn till att den i propositionen räknar med en svag arbetsmarknad de närmaste åren. Anledning saknas därför att göra ett uttalande av det slag som begärs i motionen som sålunda avstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1980/81:80 yrkande 1.

Industridepartementet

10. Övrigt (vissa regionalpolitiska anslagsfrågor)

Propositionen

I propositionen redovisas i en tabellarisk uppställning bl. a. att anslagen A 6 Åtgärder i etableringsfrämjande syfte och C 3 Åtgärder i glesbygder

kan minskas med 11 milj. kr. resp. 4 milj. kr. för budgetåret 1981/82. Förslag av denna innebörd kommer att läggas fram i budgetpropositionen i januari nästa år.

Motion

I motion 1980/81: 107 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas bl. a.

1 d) att riksdagen avslår proposition 1980/81: 20 i vad avser minskat anslag till åtgärder i glesbygder.

3. att riksdagen beslutar minska anslagen för

a) lokaliseringsbidrag med 200 milj. kr.,

b) lokaliseringslån med 500 milj. kr.

Utskottet

Som ovan nämnts avser regeringen att återkomma med förslag till besparingar beträffande anslagen till åtgärder i etableringsfrämjande syfte och till åtgärder i glesbygder. Utskottet får då tillfälle att pröva de konkreta förslag till besparingar inom regionalpolitikens område som läggs fram. Med hänvisning därtill finns det inte anledning att nu i sak pröva motionsyrkandet 1 d. Detta avstyrks alltså. Utskottet avstyrker också motionsyrkandet 3. Enligt utskottets uppfattning bör krav på minskning av anslagen till regionalpolitiken prövas i samband med att riksdagen tar ställning till statsbudgeten för nästa budgetår.

Utskottet hemställer

att riksdagen

A. avslår motion 1980/81: 107 yrkandena 1 d och 3,

B. lägger till handlingarna vad som anförs i proposition 1980/81: 20 bilaga 13 punkten 5 Övrigt (anslagen A 6 och C 3).

Stockholm den 25 november 1980

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Anna-Greta Leijon (s), Alf Wennerfors (m), Arne Fransson (c), Erik Johansson (s), Pär Granstedt (c), Lars Ulander (s), Anders Högmark (m), Margit Odelsparr (c), Marianne Stålbjerg (s), Sune Johansson (s), tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp), Lahja Exner (s), Nils-Olof Grönhagen (s) och Sonja Rembo (m).

Reservationer

Anna-Greta Leijon, Erik Johansson, Lars Ulander, Marianne Stålbjerg, Sune Johansson, Lahja Exner och Nils-Olof Grönhagen (alla s) har avgivit följande reservationer.

1. Vid 4. Avveckling av stimulansbidrag

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar "Utbildningsbidraget som" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Systemet för bidrag till elever i arbetsmarknadsutbildning är nära anknytt till reglerna för de ersättningar som utgår vid arbetslöshet. Dessa ersättningar har kraftigt urholkats under de gångna åren, och det innebär att den ekonomiska situationen har försämrats inte bara för arbetslösa utan även för eleverna i arbetsmarknadsutbildning. Att i det läget, som regeringen vill, minska utbildningsbidraget för vissa grupper av eleverna är oacceptabelt. Regeringens förslag innebär onödiga komplikationer, bl. a. för personer med sjukpenning, pension och liknande förmåner. Utskottet avstyrker därför förslaget att stimulansbidraget skall avvecklas och ansluter sig därmed till avslagsyrkandena i motionerna 80 och 108.

I propositionen aviseras förslag om höjning av ersättningarna vid arbetslöshet och dagpenningen vid arbetsmarknadsutbildning. Såsom yrkas i motion 80 bör regeringen snabbt slutföra beredningen av ärendet med sikte på att höjningen bör genomföras tidigt under kalenderåret 1981. Regeringen bör underrättas härom.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81: 80 yrkande 2 och 1980/81: 108 i motsvarande del avslår propositionens förslag i fråga om ändring i grunderna för bidrag vid arbetsmarknadsutbildning.
2. att riksdagen med bifall till motion 1980/81: 80 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om beredning av frågan om höjning av arbetslöshetsersättning och utbildningsbidrag.

2. Vid 6. Avgift för barntillsyn inom arbetsmarknadsutbildning

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "aktuella delarna" bort ha följande lydelse:

Den avgiftsfria barntillsyn som sedan lång tid tillbaka har kunnat beredas deltagare i arbetsmarknadsutbildning är motiverad av att behovet av barnomsorg som regel uppstår som följd av att utbildningen inte kan ske på hemorten. Dessutom medför regeringsförslaget en rad nackdelar av annat slag. Konstruktionen för avgiftssättningen medför att cleverna får betala olika avgifter för en likvärdig service, och värdet av de måttliga intäkter som kan flyta in begränsas av en ökad byråkrati och kostnaden för hante-

ringen av avgiftssystemet. Slutsatsen av det sagda är att regeringens förslag på denna punkt bör avslås.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motionerna 1980/81:80 yrkande 4 och 1980/81:108 i motsvarande del avslår propositionens förslag i fråga om nya grunder för barnomsorgsverksamheten inom arbetsmarknadsutbildningen.

3. Vid 9. Motionsförslag om skärpning av den arbetsmarknadspolitiska beredskapen

Reservanterna anser att utskottets yttrande och hemställan (s. 10) bort ha följande lydelse:

Den internationella konjunkturedgången minskar efterfrågan på svenska varor vilket påverkar sysselsättningen inom industrin där man inom vissa nyckelbranscher redan har svåra strukturomvandlingsproblem. De negativa effekterna på sysselsättningen förstärks av regeringens åtgärder att minska den inhemska efterfrågan genom en höjd mervärdeskatt och de nu aktuella besparingsåtgärderna. Resultatet har redan börjat visa sig i stigande arbetslöshetssiffror och sjunkande efterfrågan på arbetskraft. Särskilt oroande är den mycket snabba ökningen av varslen om uppsägningar och permitteringar. Vid tidigare konjunkturedgångar har man kunnat möta en nedgång i sysselsättningen inom det enskilda näringslivet genom den offentliga sektorns utbyggnad, bl. a. på vårdområdet. Detta blir inte längre möjligt med de signaler som nu hissas om restriktivitet med utgifterna inom stat och kommun.

Om man vill undvika en snabb ökning i arbetslösheten till följd av den ovan beskrivna utvecklingen återstår att tillgripa kraftfulla insatser av arbetsmarknadspolitiskt slag. Utskottet delar därför uppfattningen i den socialdemokratiska motionen att den arbetsmarknadspolitiska beredskapen bör skärpas. Det är särskilt angeläget att revidera verksamhetsplaneringen för arbetsmarknadsutbildningen och inrikta den på att en snabb utbyggnad kan bli nödvändig redan under de närmaste månaderna. Detta bör ges regeringens till känna.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motion 1980/81:80 yrkande I som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om behovet av en skärpt arbetsmarknadspolitisk beredskap.

